

Larvik kommune
Planutvalget / Plan, byggesak, landbruk og geodata
Postboks 2020,
3255 Larvik

Tønsberg 29. november 2010

Fortidsminneforeningens kommentarer til Larvik kommunes endrede forslag til reguleringsplan med plankart og bestemmelser for Hammerdalen. Planutvalgets annen gangs behandling.

Fortidsminneforeningen vil først bemerke at vi er fornøyd med at byggearealene T2 og T4 er fjernet fra planforslaget som byggeområder - i tråd med Fortidsminneforeningens opprinnelige anbefalinger.

Fortidsminneforeningen er imidlertid sterkt bekymret for at den klart fredningsverdige Klokkeboden rammes uheldig av §4.14 som fastslår at innvendige bygningsdeler skal ivaretas uten at kravet hjemles som interiørbevaring (ref. §4.13). Både Forvaltergården og Klokkeboden inneholder svært bevaringsverdige elementer fra ulike perioder og bestemmelsen §4.10 som fastslår at "originale" bygningsdeler skal bevares må presiseres slik at "originale" ikke kan tolkes som opprinnelige. Paragraf 4.11 inneholder tilsvarende den uklare formuleringen "Eksisterende bygninger skal vernes". Vernes har i denne sammenhengen en vid fortolkningsmulighet og må erstattes med det tradisjonelle og entydige begrepet "skal bevares".

Vi har noen bemerkninger til bruken av markeringer på plankartet og til enkelte av bestemmelsene. Våre bemerkninger er som følger:

Plankart

1) Mellom B11 (Verksporten) og G2 er det regulert en "Felles kjørevei" (grått). På strekningen fra B11 til B9 anbefales at markeringen for den viste "Felles kjørevei" erstattes med for eksempel stiplede linjer, eller alternativt, med påskriften "kjørbar del av Torg/Plass: T3" Dette er viktig for at hele den regulerte plassen skal kunne fremtre som en hel flate med et helhetlig dekke og ikke oppfattes som om den skal deles i to av den viste kjøreveien - med et annet overflatebelegg.

Det vil være uheldig om deler av Verkensgården (T3) prinsipielt skal oppfattes som et historisk gateløp. Verkensgården bør fremtre og oppfattes som en historisk plassdannelse, hvor det på "anvist sted" kan tillates kjøring. Bevisstheten/oppfatningen om den historiske plassdannelsen bør derfor styrkes gjennom markering av hovedformålet: "Felles Torg/plass", og ikke svekkes ved gjennomskjæring av et markant, eget, veiformål.

2) "Stiplet byggegrense" strykes fra tegnforklaringen da den ikke er representert på plankartet.

3) I tegnforklaringen er bygninger, som kan rives, angitt med en stiplet linje i rektangulær form. Markeringen på plankartet er i stedet vist med stiplet kryss. Disse ulike markeringene bør bringes i samsvar.

4) FMV har forstått at Vanntårnet inngår i den bygningsmassen som skal bevares. Vanntårnet mangler imidlertid markering med tykk strek, samt bokstav og nummerangivelse.

§3: Fellesbestemmelser

3.4: Det må fremgå av Skjøtselsplanen bl.a. hvilke "eksisterende, monumentale trær (som) skal bevares. Trærne markeres på reguleringskartet.

FORTIDSMINNEFORENINGEN VESTFOLD AVDELING

3.7: Det er uklart hvordan "Kjøre- og gangadkomst samt friområder/turvei og torg/plasser" skal både kunne være regulert til "felles/privat og allmenn og (være) offentlig tilgjengelig".

§ 4: Hensynssone Kulturmiljø, Landskap og uteområder.

4.1: "Enkeltminner av historisk verdi som murer, masovner og andre tekniske installasjoner skal bevares". Skal de få et effektivt vern, må de fremgå av reguleringsplankartet gjennom markering.

§ 4: Hensynssone Kulturmiljø Bygninger og installasjoner

4.10: "Nye vindusåpninger" må medtaes i oppstillingen av elementer som ikke tillates. Det må også presiseres at opprinnelige og eldre originale bygningsdeler av stor historisk verdi skal bevares. Det er slik at bygninger med hundreårig historie eller mer inneholder lag fra ulike historiske perioder hvor de opprinnelige bygningsdelene ikke nødvendigvis er de eneste som bør bevares. Uttrykket "originale" bygningsdeler må presiseres slik at uttrykket ikke kan forstås slik at det betyr "opprinnelig". Uttrykket "med historisk autentisitet" kan med fordel benyttes.

4.13: (Etter siste setning). Det bør tilføyes eksplisitt at: "Tilbakeføring kan tillates etter sikker dokumentasjon. Tilbakeføring skal være godkjent av vernemyndigheten."

4.14 Klokkeboden er verksområdets siste driftsbygning fra jernverkstiden i tre. Bestemmelsen fastslår at: "Ny bruk skal ivareta eldre bygningsdeler, også innvendig." Bevaring av klokkebodens eldre interiører må hjemles etter pbl §12-7 punkt 6 dersom innvendige bygningsdeler skal sikres forutsigbar og effektiv bevaring med juridisk holdbarhet. Klokkeboden er fredningsverdig og må sikres et bedre vern enn planen legger opp til.

4.17: "Framtidig bruk og vern vurderes på bakgrunn av en tilstandsrapport som inngår i Reguleringsplan for eventuell ny kraftstasjon", endres til: "Fremtidig bruk og gjennomføring av praktiske verne- og sikringstiltak vurderes på bakgrunn av tilstandsrapport som inngår.... . etc."

Vi er som tidligere bemerket ikke fornøyd med planens avgrensning. Vi vil for ordens skyld gjenta noe av vår kritikk på dette området. Planskillet mellom Klokkeboden og resten av Øvre verksgård er ikke naturlig og skiller naturlig sammenhengende og sentrale elementer i verkets historie. Det er beklagelig at konfliktemaer skyves inn i fremtiden i stedet for å løses i sammenheng med resten av problematikken i planområdet Hammerdalen.

For styret
Fortidsminneforeningen Vestfold avdeling

Ragnar Kristensen
leder

Bjørn Torkildsen
styremedlem

Kopi:
Vestfold fylkeskommune,
Riksantikvaren,
Miljøverndepartementet,
Fortidsminneforeningens hovedadministrasjon og styre.